KALEVA OY **LAUSUNTO 5.3.2021**

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta

HE 250/2020 vp Hallituksen esitys eduskunnalle Yleisradio Oy:stä annetun lain 7 §:n muuttamisesta

Kaleva Oy kiittää Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokuntaa mahdollisuudesta antaa lausunto hallituksen esityksestä Yleisradio Oy:stä annetun lain ("Yle-laki") 7 §:n muuttamiseksi. Kaleva Oy lausuu asiassa valiokunnalle seuraavaa ja tukee omalla lausunnollaan Medialiiton kantaa asiasta.

MEDIALIITON PÄÄVIESTIT JA KALEVA OY:N NÄKEMYS ASIAAN

1. EU:n valtiontukisääntely on voimassa olevaa Suomen valtiota sitovaa oikeutta. Eurooppalaisia yleisradioyhtiöitä ei ole vapautettu EU:n valtiontukisääntelystä kuin rajatusti niiden radio- ja televisiolähetystoimintojen (broadcasting-toiminta) osalta. Valtiontukisääntelyn perusteella ei ole mahdollista, että Yleisradiolle annettaisiin broadcasting-toiminnan ulkopuolisia tehtäviä soveltamatta EU:n valtiontukisääntelyn mukaisia menettelyjä. Tämän osoittaa myös komission aloittama keskustelu Suomen valtion kanssa. Suomen valtion on myös voitava näyttää tarve (markkinapuute), jos julkisia varoja käytetään ns. yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviin palveluihin (muu kuin brodcasting-toiminta).

   Kaleva Oy:n mielestä tämä on yksiselitteinen eikä Suomen kaltaisessa demokraattisessa yhteiskunnassa voida toimia EU:n valtiontukisääntelyn vastaisesti. Asiassa ei ole kysymys siitä mihin suuntaan mediakäyttäytyminen on menossa, johon mielestämme keskustelua on pyritty tietoisesti viemään.

2. Yle-lain muuttaminen on välttämätöntä, jotta kotimaisen yksityisen median toimintaedellytykset ja kansalaisten sananvapaus voidaan turvata kestävällä tavalla. Nykyinen Yle-laki on antanut Yleisradiolle rajoittamattoman vapauden laajentaa verkossa tapahtuvaa julkaisutoimintaansa myös sellaisiin tekstimuotoisiin verkkosisältöihin, jotka eivät liity Yleisradion yleisradio-ohjelmistoihin.

   Kaleva Oy tukee medialiiton näkemystä toimintaedellytysten ja sanavapauden turvaamisesta. Kaleva Oy:n journalistien määrä Pohjois-Suomessa on merkittävä ja jatkuvat sopeuttamistarpeet on suuri riski laadukkaan riippumattoman journalismin näkökulmasta. Yksittäisillä päätöksillä on valtava merkitys riippumattoman kaupallisen median olemassaololle.

3. Yleisradion julkaisemassa tekstimuotoisessa sisällössä on käytännössä kyse julkisin varoin tuotetusta merkittävän kokoisesta verkkosanomalehdestä, joka kilpailee suomalaisten ajasta yksityisten lehtien verkkojulkaisujen kanssa. Tämä heikentää lehdistön toimintaedellytyksiä ja vaarantaa kansalaisten sananvapautta. Tekstimuotoista sisältöä on verkossa tarjolla runsaasti myös maamme muiden tiedotusvälineiden tarjoamana. Kyseisen sisällön tarjoamista julkisin varoin ei voida pitää sallittuna EU:n valtiontukisääntelyn valossa.

   Kaleva Oy tuottaa laajasti alueellista ja paikallista journalismia. Verovaroin tuotettu sisältö pitää kohdistua siihen tarkoitettuun tekemiseen, mihin EU:n valtiontukisääntely antaa sille mahdollisuuden. Näin ollen tulisi rajoittaa YLEN verkkosisältöjen laajuutta merkittävästi.

4. Esityksen Yle-lain 7 §:n 1 momentin mukaista pääsääntöä rikkovat poikkeukset ovat edelleen liian laajat. Yle-lain muuttaminen vastaamaan EU:n valtiontukisääntöjä on välttämätöntä ja se edellyttää esityksen työstämistä valiokunnassa.

   Kaleva Oy yhtyy medialiiton näkemykseen ja korostaa myös, että mediatukikeskustelussa Suomen tulisi toimia kuten muissa Pohjoismaissa. Pohjoismainen malli ohjaisi käyttämään verorahoja niin, ettei päällekkäisiä toimintamalleja olisi liikaa ja riippumattoman journalismin tekeminen turvattaisiin.

5. Yleisradion julkaiseman tekstimuotoisen sisällön, joka liittyy Yleisradion liikkuvaa kuvaa tai ääntä sisältävään julkaisuun, tulee laajuudeltaan rajoittua referoimaan Yleisradion julkaiseman televisio- tai radio-ohjelmiston sisältöä. Lisäksi nämä referaatit voivat perustua ainoastaan Yleisradion televisio- tai radio-ohjelmistojen televisio- ja radio-ohjelmiin. Tämä vaatimus tulisi kirjata vähintään valiokunnan mietintöön. Muussa tapauksessa esityksen säännöskohtaisten perusteluiden löyhä kirjaus johtaisi siihen, että Yleisradio voisi verkossa täydentää tekstisisältöjään millaisilla videoilla tahansa – myös sellaisilla, joita ei voi pitää ohjelmina tai osana Yleisradion ohjelmatoimintaa. Tämä voi jopa laajentaa Yleisradion tekstimuotoisten sisältöjen julkaisutoimintaa nykyisestä. Samalla Yle-lain muuttaminen vesittyisi EU:n valtiontukisääntelyn vastaisella tavalla.

   Kaleva Oy:n näkökulmasta rajan vetäminen tulee olemaan erittäin vaikeaa, jonka vuoksi kirjausten tulisi olla hyvin yksiselitteisiä. Lähtökohtana tulee olla YLEN ohjelmatuotanto Televisio- ja radiotoiminnassa. Raha ohjaa resursseja kaikessa toiminnassa.

6. Esitykseen kirjatun rajoituksen, jonka mukaan Yleisradion julkaisutoiminnan pääpainon tulee olla liikkuvaa kuvaa tai ääntä sisältävissä julkaisuissa, noudattamista tulisi arvioida kalenterivuosittain. Lisäksi valiokunnan tulisi korostaa, että Yleisradion tekstimuotoisen sisällön julkaisutoiminnan tulee olla pienimuotoista.

   Kaleva Oy:llä ei lisättävää tähän lausuntoon.

7. Liityntävaatimusta koskevat poikkeukset, jotka sallisivat Yleisradiolle tekstimuotoisten sisältöjen julkaisutoiminnan, eivät lainkaan liity Yleisradion yleisradiotoimintaan. Poikkeuksista ongelmallisia ovat STT:tä/muita uutistoimistoja, nopeita ja nopeasti kehittyviä uutistilanteita, kulttuuria ja oppimista koskevat poikkeukset. Ne ovat EU:n valtiontukioikeudellisen sääntelyn vastaisia kohdistuessaan tekstimuotoisiin sisältöihin,

joista on jo kattava markkinaehtoinen tarjonta. Kyseiset poikkeukset vesittäisivät tavoitteen saattaa Yle-laki vastaamaan EU:n valtiontukisääntelyä. Niistä tulisi ensisijaisesti luopua kokonaan. Valiokunnan tulisi toissijaisesti edellyttää, että Kilpailu- ja kuluttajavirasto arvioi poikkeusten tarkoittamien tekstimuotoisten sisältöjen tarjoamisen vaikutuksia kilpailuun ja markkinoiden toimintaan vuosittain.

Kaleva Oy tukee medialiiton näkemystä tässä asiassa ja korostaa markkinaehtoisen tarjonnan kattavuudesta.

8. Yle-lain muutoksen tulisi sisältää myös ehdotus Yleisradion julkisen palvelun tehtävän valvonnan uudistamiseksi. Yleisradiota nykyisin valvova hallintoneuvosto ei ole tosiasiallisesti Yleisradion johdosta riippumaton elin, kuten Euroopan komissio edellyttää. Yleisradion valvonta tulisikin siirtää hallintoneuvostolta Kilpailu- ja kuluttajaviraston tehtäväksi.

   Kaleva Oy:n mielestä kilpailu- ja kuluttajavirasto on myös oikea paikka valvonnan näkökulmasta. On tärkeä, että on riittävän ulkopuolinen taho, joka pystyy neutraalisti ottamaan kantaa, toteutuuko toiminnalle asetetut tavoitteet ja rajoitukset.

Oulu 5.3.2021

KALEVA OY

Juha Laakkonen

Toimitusjohtaja